

3. Головне управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>
4. Головне управління статистики в Закарпатській області. URL: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/>
5. Головне управління статистики в Івано-Франківській області. URL: <http://www.ifstat.gov.ua/>
6. Головне управління статистики в Рівненській області. URL: <http://rv.ukrstat.gov.ua/>
7. Головне управління статистики в Чернівецькій області. URL: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>

ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Ілларіонова О.Ю., студентка 6-го курсу факультету Економіки і підприємництва

Світлична В.Ю., канд. екон. наук, доц. каф. Фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Одне з найголовніших завдань для України на сьогодні – побудова розвиненої та стабільної економіки країни. Це потребує істотної зміни вже існуючих методів управління економікою, як з боку держави, так і окремих господарюючих суб'єктів, зокрема.

В процесі розвитку ринкових відносин промислові підприємства України зіткнулися з низкою проблем, щодо врегулювання зобов'язань. Існування підприємства в умовах вільної конкуренції вимагає від управлінського персоналу прийняття єдиновірних та оперативних рішень стосовно питань управління зобов'язаннями. Впливання на зобов'язання в місцях їх виникнення – найшвидше та більш надійне рішення. Тому, питання організації високоефективної системи обліку зобов'язань у розрізі центрів відповідальності та їх відображення у фінансовій звітності підприємства постає дуже гостро. Вирішення цієї проблеми буде сприяти надходженню та обробці якісної інформації для потреб управління.

Досягти тісного та результативного взаємозв'язку функцій зобов'язань з обліковим процесом можливо за допомогою застосування комплексно-цільового підходу, що являє собою виділення теоретико-методичних засад виникнення зобов'язань, формування набору показників та формати внутрішньої звітності.

Дослідженню проблем обліку зобов'язань приділили увагу у своїх працях провідні вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти: Сопко В.В., Ф. Вілла, Бутинець Ф.Ф., Лінник В.Г., Галаган О.М., Голов С.Ф., Грабова Н.Н., Герасимович А.М., Кужельний М.В., Пантелеєв В.П., Д. Россі, Р. Саватьє, Завгородній В. П., Добровський В. Н та інших.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди [1]. Відповідно до П(С)БО №11 «Зобов'язання», забезпечення – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу [2].

У бухгалтерському обліку визнання зобов'язань у випадку придбання матеріальних (нематеріальних) цінностей або послуг підприємством, здійснюється за допомогою використання принципу відповідності. Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення.

Зобов'язання поділяються на реальні та потенційні. Які, у свою чергу класифікуються на: поточні, довгострокові, непередбачені зобов'язання. Згідно з вимогами Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності визначають такі види зобов'язань: короткострокові, довгострокові, стандартні (юридичні і нараховані), резервні та умовні [6].

Досліджуючи різні підходи до класифікації зобов'язань [4-5; 7-8], можна зробити висновок, що в сучасній практиці ведення обліку вірним буде поділити зобов'язання на:

- фактичні зобов'язання;
- умовні (потенційні або можливі) зобов'язання;
- оцінні зобов'язання.

Використовувати цю класифікацію доцільно до усіх видів зобов'язань. Така докладна та точна класифікація зобов'язань допомагає глибше зрозуміти сутність зобов'язань та дозволяє проводити чітку межу між одним видом зобов'язань та іншим.

Складовою частиною організації обліку на підприємстві є перелік документів, які використовуються для первинного відображення господарських операцій, а також перелік облікових реєстрів, необхідних для накопичення та систематизації інформації.

Перелік документів затверджено наказом (розпорядженням) керівника підприємства про організацію облікової роботи.

Для відображення господарських операцій з обліку зобов'язань у Плані рахунків бухгалтерського обліку передбачені рахунки класу 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань», класу 5 «Довгострокові зобов'язання» та класу 6 «Поточні зобов'язання». Ці рахунки об'єднуються у відповідні статті, які відображаються у Балансі (Звіті про фінансовий стан) (форма №1). Зобов'язання і кредиторська заборгованість відображаються у правій частині Балансу – пасиві.

Отже, зобов'язання реєструється тільки тоді, коли виникає заборгованість за ними. Тобто у процесі розрахунків виникає дебіторська та кредиторська заборгованість, яку відображають у фінансовій звітності підприємства.

Аналізуючи теоретичні дослідження теми обліку зобов'язань [3-5; 7], можна визначити декілька різнопланових питань в цьому обліковому процесі:

– відображення зобов'язань за отримані послуги підприємствами від інших організацій, що перебувають у складі інших поточних зобов'язань в обліку та фінансовій звітності («Розрахунки з іншими кредиторами», рах. 685);

– проблема відображення у складі поточних фінансових зобов'язань поворотної безвідсоткової фінансової допомоги, яку було отримано від дочірнього підприємства;

– суперечливість методів ведення обліку авансів, що були отримані коли відбувалось постачання товарів, робіт та послуг, за кредитом рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками».

Співність цих та інших питань - це наслідок нерозуміння положень бухгалтерського обліку, відсутності жорсткого та системного застосування приписів обліку зобов'язань.

Отже, обліково-аналітичні процеси із зобов'язаннями ще потребують детального вивчення. А наслідком вирішення проблем відображення обліку поточних зобов'язань буде їх відображення в повному обсязі на рахунках бухгалтерського обліку.

Це, натомість, допоможе вирішити суб'єктам господарювання та іншим учасникам господарських відносин питання здійснення обліку поточних зобов'язань. Правильно організоване ведення обліку сприятиме забезпеченню отримання об'єктивної інформації для аналізу і підрахунку поточних зобов'язань, проведення якого забезпечить формування, правильну підготовку та прийняття вірних для діяльності підприємства управлінських рішень.

Література

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: [закон України: офіц. текст: за станом на 16 липня 1999р. із змінами, внесеними Законом України від 9 лютого 2012 р.] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. №46. ст.391.

2. П(С)БО №11 «Зобов'язання». [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.

3. Бухгалтерський словник / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир : ПП «Рута», 2009. 224 с.

4. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку: В 2-х частинах. Ч. I: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / 2-е вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2001. 512 с.

5. Гарасим П.М., Лобода Н.О., Гарасим М.П. Структурна динаміка зобов'язань підприємства як класична обліково-аналітична парадигма // «Економічні науки». Серія «Облік і фінанси». Випуск 11 (41). Ч. 2. 2014. С.102-110.

6. МСБО № 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Орлов І.В. Зобов'язання та його життєвий цикл // Економіка і управління у промисловості : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 28-29 жовтня 2010 р. Дніпропетровськ, 2010. С. 295–296

8. Офіційний сайт Бібліотеки iFreeStore. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ifreestore.net/835/20>.